

УДК 331.5:378.22(477)(045)

Кулішов Володимир Сергійович,

кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з навчальної роботи, Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО

«Університет менеджменту освіти» НАПН України

Пахомов Ілля Володимирович,

старший викладач, Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

ДИНАМІКА РИНКУ ПРАЦІ МІСТА БіЛА ЦЕРКВА КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація

У статті проаналізовано динаміку ринку праці міста Біла Церква (Київська область) впродовж 2023-2024 років. Зроблено висновок, що за цей період кількість вакансій у місті збільшилася майже у 5 разів. Це створює значні можливості для працевлаштування фахівців за різними професіями та спеціальностями у численних державних, комунальних та приватних підприємствах, організаціях та установах різної форми власності, які пропонують бажаним понад 2,2 тис. вакансій. Структура вакансій за видами діяльності за цей період майже не змінилася, за виключенням збільшення частки вакансій у сфері торгівлі та обслуговування. Здобути професії та спеціальності, які користуються попитом на ринку праці міста, можна у численних закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, але найбільш конкурентоспроможними та затребуваними є робітничі професії, які можна здобути у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Ключові слова: ринок праці, професійні компетентності, здобувачі освіти, вакансії, Державна служба зайнятості, заклади освіти.

Summary

The article analyzes the dynamics of the labor market in the city of Bila Tserkva (Kyiv region) during 2023-2024. It was concluded that during this period the number of vacancies in the city increased almost 5 times. This creates significant opportunities for the employment of specialists in various professions and specialties in numerous state, communal and private enterprises, organizations and institutions of various forms of ownership, which offer more than 2,200 vacancies to those who wish to do so. The structure of vacancies by types of activity during this period almost did not change, with the exception of an increase in the share of vacancies in trade and service. It is possible to acquire professions and specialties that are in demand on the city's labor market in numerous institutions of professional (vocational-technical), professional pre-higher and higher education, but the most competitive and in-demand are labor professions, which can be acquired in institutions of professional (vocational-technical) education.

Key words: labor market, professional competences, education seekers, vacancies, State Employment Service, educational institutions

Проблема працевлаштування фахівців з різними професіями та спеціальностями на ринку праці України є однією з головних соціальних та наукових проблем суспільства. Адже якщо здобута професія чи спеціальність не є актуальною на ринку праці, рівень сформованості професійних компетентностей не буде впливати на професійне становлення особистості.

Проблеми розвитку ринку праці України, його регулювання та реформування, аспекти зайнятості населення, безробіття є об'єктом наукових досліджень вітчизняних учених, зокрема В. Близнюк, Д. Богині, І. Бондар, М. Ведернікова, М. Войнаренко, І. Дехтярьової, А. Колота, Е. Лібанової, І. Петрової, В. Петюха, О. Піщуліної, В. Радкевич та ін. Аналіз досліджень щодо особливостей ринку праці міст Біла Церква [4,6], Стрий [1], України в

цілому [7], а також фахівців за спеціальностями «Освітні, педагогічні науки» та «Менеджмент» [3,5] свідчить, що ринок праці є одним з найскладніших елементів ринкової економіки, в процесі функціонування якого переплітаються інтереси робітника та роботодавця щодо визначення ціни праці та умов функціонування, а також відображаються практично всі соціально-економічні процеси, що відбуваються в державі.

Тому метою нашого дослідження є аналіз динаміки ринку праці м. Біла Церква (Київська область) впродовж 2023-2024 років.

Для досягнення мети дослідження нами реалізовувалися наступні завдання: проаналізувати вимоги ринку праці міста Бала Церква шляхом вивчення вакансій, які містяться на офіційному сайті Білоцерківської філії Київського обласного центру зайнятості; проаналізувати професії та спеціальності, які надаються закладами професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти міста; порівняти вимоги ринку праці та перелік професій та спеціальностей, які надаються закладами освіти міста.

Населення міста складає понад 200 тис. осіб, з них більшість (60%) – працездатного віку, які потребують формування та розвитку професійних компетентностей. Рівень їх проявляється під час професійної самореалізації, яку ці особи можуть здійснити на одному з підприємств, організацій та установ міста різної форми власності. Так, у місті є близько 2 тис. малих підприємств, на яких працюють 24 тис. осіб (20% осіб працездатного віку) та понад 10 тис. підприємців фізичних осіб (8% осіб працездатного віку).

Звичайно, така кількість роботодавців створює значну кількість вакансій, на які варто орієнтуватися, обираючи власний шлях формування професійних компетентностей. Згідно інформації Білоцерківської філії Київського обласного центру станом на 01.10.2024 року роботодавці Білої Церкви проінформували центр зайнятості про наявність понад 2,2 тис. вакансій, що у 5 разів більше, ніж у 2023 році (близько 0,5 тис. вакансій), що становить лише 4% від загальної кількості вакансій по Київській області [2].

Незначні зміни відбулися також у структурі вакансій: за видами економічної діяльності майже третина їх (28% у 2023 році та 27% у 2024 році) пропонувалася на підприємствах промисловості, значна частина – у системі охорони здоров'я (12% та 8% відповідно), торгівлі (8% та 15%) та на транспорті (6% та 7%). Незначна частина (3% та 5%) вакансій – у сфері державного управління. У професійному розрізі суттєвих змін також не відбулося: найбільше вакансій пропонувалося для робітників з обслуговування та експлуатації устаткування та машин (18% у 2023 році та 16% у 2024 році): швачка (6% та 3% відповідно), верстатник (4% та 3%), оператор (2% та 2%), машиніст важкої техніки (1% та 1%), різноробочий (3% та 4%), комплектувальник (1% та 2%) та технолог (1% та 1%). Здобути ці професії можна у закладах професійної (професійно-технічної) освіти міста, а також у навчальному центрі по підготовці, перепідготовці та підвищенню кваліфікації кадрів.

Частка вакансій у сфері охорони здоров'я також істотно не змінилася (12% у 2023 році та 10% у 2024 році): лікарі (7% та 5% відповідно), реабілітологи (2% та 2%), медсестри (3% та 3%). Нажаль, у місті немає можливості здобути спеціальність «Лікар», найближчі заклади вищої освіти медичного профілю розташовані у місті Київ. Але у місті Біла Церква функціонує Білоцерківський медичний коледж, який надає наступні медичні професії: «Медсестра», «Фельдшер», «Акушер» та «Зубний технік», які можуть бути працевлаштовані у 12 закладах охорони здоров'я міста.

Також впродовж досліджуваного періоду значна кількість вакансій пропонувалася для кваліфікованих робітників з інструментом (14% у 2023 році та 14% у 2024 році): електромонтер (4% та 3% відповідно), автослюсар (3% та 2%), слюсар-інструментальник (2% та 2%), токар (2% та 1%), слюсар-сантехнік (1% та 1%), зварювальник (1% та 3%), столяр (1% та 2%). Ці професії можна здобути у декількох закладах професійної (професійно-технічної) освіти міста.

Більше ніж вдвічі зросла частка вакансій, які пропонували для працівників сфери торгівлі та послуг (12% у 2023 році та 26% у 2024 році): продавець (4% та 9% відповідно), вантажник (2% та 5%); менеджер з продажу (3% та 6%), кухар (2% та 4%), комірник (1% та 2%). Для роботи на цих посадах роботодавці не вимагають певної професії, потрібно лише мати добрий стан здоров'я. Хоча щодо професій «Продавець продовольчих товарів» та «Продавець непродовольчих товарів» доцільно зробити курси підготовки у Білоцерківському технолого-економічному фаховому коледжі Білоцерківського національного аграрного університету.

В зв'язку з відновленням туризму та сфери громадського харчування у місті збільшується кількість ресторанів та кафе, тому деяка частка вакансій (2%) припадає на кухарів. Здобути цю професію бажаючі можуть у ДПТНЗ «Білоцерківське вище професійне училище будівництва та сервісу» та у ЗП(ПТ)О «Білоцерківський професійний коледж». Як правило, разом з професією «Кухар» бажаючі можуть здобути і суміжні професії «Бармен» та «Офіціант».

Значна частка вакансій пропонувалася роботодавцями для працівників автотранспорту: водій (6% у 2023 році та 7% у 2024 році), бухгалтерів (2% та 3% відповідно), адміністраторів (1% та 2%) та інженерів (2% та 2%). Здобути право водіння певного транспортного засобу можна на спеціальних курсах у численних автошколах міста, а професію «Водій автотransпортних засобів» – у ДПТНЗ «Білоцерківський професійний ліцей», ЗП(ПТ)О «Білоцерківський професійний коледж», а також у навчальному центрі по підготовці, перепідготовці та підвищенню кваліфікації кадрів.

Здобути спеціальність «Інженер» можна у численних політехнічних закладах вищої освіти, найближчі з яких розташовані у місті Київ. Але у Білоцерківському фаховому механіко-енергетичний коледжі можна здобути спеціальність «Прикладна механіка» та «Електроенергетика» (освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший бакалавр»), і працювати на посадах «Інженер-механік» та «Інженер-енергетик» відповідно.

Враховуючи, що у місті розташована Білоцерківська виправна колонія, деяка частка вакансій належить працівникам пенітенціарної служби: молодший інспектор відділів нагляду та охорони виправної колонії (3% у 2023 році та 5% у 2024 році). За кількістю наданих вакансій цей виправний заклад міста є одним з перших.

Таким чином, найбільше перспектив отримати роботу є у сфері промисловості, охорони здоров'я, торгівлі та транспорту. Здобути професії та спеціальності, які користуються попитом на ринку праці міста, можна у численних закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.

Так, у 5 закладах професійної (професійно-технічної) освіти міста (ДПТНЗ «Білоцерківське вище професійне училище будівництва та сервісу», ДПТНЗ «Білоцерківський професійний ліцей», ЗП(ПТ)О «Білоцерківський професійний коледж», навчальний центр по підготовці, перепідготовці та підвищенню кваліфікації кадрів, а також навчальний центр при Білоцерківській виправній колонії) бажаючі можуть здобути професії, які допоможуть досягти професійного розвитку у сферах: промислового виробництва (верстатник, електромонтажник, токарь, електрогазозварник, фрезерувальник, машиніст важкої техніки), будівництва (маляр, штукатур, столяр, муляр, плиточник) та обслуговування (кухар, кондитер, офіціант, бармен, радіомеханік, автоелектрик, слюсар-електрик, автослюсар, водій).

Переважна їх більшість мають високий попит на ринку праці міста. Виключенням є лише деякі професії: «Радіомеханік», «Оператор персонального комп'ютера» та «Різьбяр по дереву та бересту». Щодо професії «Радіомеханік», але враховуючи велику кількість приватних майстерень з ремонту побутової та комп'ютерної техніки, працевлаштування випускників за цією професією не є проблемою.

Щодо професії «Оператор персонального комп'ютера» вимоги ринку праці зростають і навичок володіння комп'ютером на рівні користувача для працевлаштування недостатньо. Підприємства, організації та установи міста

вимагають фахівців з ІТ, які можуть встановлювати програмне забезпечення на комп'ютери та забезпечувати їх безперебійне функціонування, створювати та обслуговувати веб-сайти, володіти інструментами Google, програмами відеоконференцій, освітніми онлайн-платформами (Moodle, Teams тощо).

Вакансій з професії «Різьбяр по дереву та бересту» в базі Білоцерківської філії Київського обласного центру зайнятості також немає, але фахівці цієї професії можуть працювати на реставрації старовинних творів мистецтва, виготовляти дерев'яні вироби на замовлення як фізична особа-підприємець.

Нажаль, професій у сфері торгівлі жоден з закладів професійної (професійно-технічної) освіти міста не надає, хоча частка вакансій продавців, касирів, менеджерів з продажу та торгових представників стрімко зростає (з 7% у 2023 році до 12% у 2024 році).

У 6 закладах фахової передвищої освіти міста (Білоцерківський фаховий коледж сервісу та дизайну, Білоцерківський фаховий механіко-енергетичний коледж, Білоцерківський медичний коледж, Білоцерківський правовий коледж, Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж, Білоцерківський технолого-економічний фаховий коледж) бажаючі також можуть здобути професії та спеціальності, які мають відношення до промисловості (технолог легкої промисловості, технолог м'ясо-молочного виробництва, електроенергетик, слюсар-ремонтник, зварювальник, оператор холодильно-компресорних установок), сфери обслуговування (поліграфіст, перукар, кравець, швачка, манікюрник, електрик, бухгалтер, автослюсар), сфери охорони здоров'я (медсестра, фельдшер, акушер, зубний технік, молодший ветеринар), сфери освіти (вчитель початкових класів, вихователь закладу дошкільної освіти, викладач образотворчого мистецтва, соціальний працівник).

Більшість з них мають високий попит на ринку праці міста. Виключенням є наступні професії: «Діловодство», «Комп'ютерні науки», «Технології», «Поліграфія», «Бухгалтер», «Економіка», «Право»,

«Ветеринар», «Педагог» та «Соціальний працівник». Нажаль, професій у сфері торгівлі жоден з закладів фахової передвищої освіти міста не надає.

Щодо професії «Діловодство» відсутність вакансій у базі Білоцерківської філії Київського обласного центру зайнятості може означати наповненість відповідних посад, адже у кожній установі, організації та підприємстві є спеціалісти з діловодства та документознавства. Тому готувати фахівців відповідної професії необхідно. Щодо професії «Комп'ютерні науки», вимоги ринку праці зростають і для працевлаштування необхідні серйозні навички з ІТ, про які ми писали вище для професії «Оператор персонального комп'ютеру».

Професія «Технолог переробки м'яса та молока» може бути реалізована на ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат» та підприємстві з переробки м'яса «Поліс», а «Технолог легкої промисловості» – на фабриці з пошиву спецодягу та взяття «Валтекс».

Випускники професії «Поліграфія» можуть бути працевлаштовані у Білоцерківську типографію або у численні поліграфічні фірми міста. Професії «Бухгалтер» та «Економіка» також потрібні у кожному підприємстві, організації та установі, адже у кожному з них є бухгалтерія, а у багатьох – ще й економічний відділ.

Особи, які здобули професію «Право» (освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший бакалавр») можуть бути працевлаштовані на посадах юрисконсультів, які є майже у кожній організації, підприємстві та установі, а також вступити на службу до правоохоронних органів, підрозділи яких є у місті: Національна Поліція, служба пробації, виправна колонія тощо.

Фахівці професії «Молодший ветеринар» можуть бути працевлаштовані до численних ветеринарних клінік міста, а педагогічні професії («Початкова освіта», «Дошкільна освіта», «Образотворче мистецтво», «Соціальна робота») – у 25 закладах загальної середньої та 46 дошкільної освіти.

Менш значні можливості для працевлаштування мають здобувачі вищої освіти. Її можна здобути у 6 закладах вищої освіти міста (Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, Білоцерківський інститут економіки і управління Університету «Україна», дистанційний центр Міжрегіональної академії управління персоналом, Білоцерківський національний аграрний університет, Українсько-Польський вищий навчальний заклад «Центрально-Європейський університет», Білоцерківський центр Східноєвропейського університету ім. Р. Аблязова) за спеціальностями: викладач закладу вищої освіти, психолог, менеджер, бібліотекар, архіваріус, юрист, економіст, страховий агент, соціальний працівник, аудитор, агроном, спеціаліст з садово-паркового та лісового господарства, геодезист та землевпорядник, ветеринарний лікар, електроенергетик, технолог харчового виробництва, еколог, гідробіолог, філолог, біотехнолог, маркетолог, ресторатор-готельєр. Попит на ці спеціальності на ринку праці міста незначний: кількість вакансій у базі Білоцерківської філії Київського обласного центру зайнятості незначна (до кількох вакансій). Нажаль, спеціальностей у сфері торгівлі жоден з закладів вищої освіти міста також не надає.

Таким чином, у місті Біла Церква створені значні можливості для працевлаштування фахівців з різними професіями та спеціальностями у численних державних, комунальних та приватних підприємствах, організаціях та установах різної форми власності, які пропонують бажаючим понад 2,2 тис. вакансій, що у 5 разів більше, ніж у 2023 році. Найбільше перспектив отримати роботу є у сфері промисловості, охорони здоров'я, торгівлі та транспорту. Здобути професії та спеціальності, які користуються попитом на ринку праці міста, можна у численних закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Нажаль, професій та спеціальностей у сфері торгівлі жоден з закладів освіти міста не надає, що потребує їх створення у найближчі роки.

Література

1. Герасименко Ю. С., Пахомов І. В. Формування професійних компетентностей фахівців відповідно до вимог ринку праці (на прикладі міста Стрий Львівської області). *Наукові інновації та передові технології (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*. 2023. № 14(28). С. 546-558.
2. Єдиний портал вакансій Державної служби зайнятості: URL: <https://jobportal.dcz.gov.ua/> (дата звернення: 10.10.2024)
3. Кулішов В. С. Аналіз вітчизняного ринку праці щодо затребуваності фахівців за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки». *Імідж сучасного педагога*. №4 (205). 2022. С. 27-31.
4. Кулішов В. С., Пахомов І. В. Формування професійних компетентностей фахівців відповідно до вимог ринку праці (на прикладі міста Біла Церква Київської області). *Збірник наукових статей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільство, наука, освіта: актуальні дослідження, теорія та практика» (Біла Церква, 23-24 листопада 2023 р.)* / за заг. ред. Я. В Новака. Біла Церква : Білоцерківський інститут економіки та управління, 2023. Вип. 20. С. 66-72.
5. Пахомов І. В., Кулішов В. С. Підготовка освітніх лідерів відповідно до вимог ринку праці. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 4(4) 2024. С. 460-474.
6. Пахомов І.В., Філіцька Н.П. Соціальні особливості безробітних жінок. *Вісник Академії праці, соціальних відносин та туризму. Серія: економіка, психологія та управління*. 2024. №1. С. 50-56.
7. Kulishov V., Herasyumenko Y., Furs O. & Pakhomov I. Labour market of Ukraine and meeting postwar workforce supply market demands. *Economics Ecology Socium*. Vol. 8. No.3. 2024. P. 27-39.